

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 05.10.2022
FU-sak: 46/22		Arkivsaknr.:

Endring av Forskrift for graden doctor philosophiae (dr.philos.) ved UiB

1. Innledning

Den nåværende Forskrift for graden doctor philosophiae (dr.philos.) ble vedtatt av universitetsstyret 4. februar 2021.

I 2022 foretar vi noen endringer for UiB sine to ph.d.-forskrifter, og i samme prosess ønsker vi å oppdatere dr.philos.-forskriften. Vi foreslår å samkjøre språk og struktur mellom doktorgradsforskriftene, der det ikke er faglig grunn for at dette skal være ulikt. Det å opprettholde overensstemmelse mellom doktorgradsforskriftene understøtter likebehandlingen av alle doktorgradskandidater tilknyttet UiB, og øker forutsigbarheten for ledelse og stab som bruker forskriftene.

Fakultetene har hatt utkast til endret forskrift til høring i perioden fra 1. april til 30. juni 2022. Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) har mottatt høringsinnspill fra Det humanistiske fakultet (HF), Det psykologiske fakultet (PSYK), Det juridiske fakultet (JUR), Det medisinske fakultet (MED), Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) og Det matematisk-vitenskapelige fakultet (MN). Høringsinnspillene er enten skrevet inn i det nye utkastet eller kommentert i dette saksfremlegget. Høringsinnspill til ph.d.-forskriften som kan være relevante for dr.philos.-forskriften, er også tatt med.

Den videre tidsplanen for endring av forskriften er som følger:

- 5. oktober: gjennomgang av høringsinnspill i forskningsutvalget
- 24. november: behandling i universitetsstyret

Vi takker fakultetene for høringsinnspillene. Nedenfor kommenteres substansielle endringer og diskusjoner som følger av forskriftsversjonen som ble sendt ut 1. april.

2. Foreslåtte endringer og kommentarer til paragrafer i forskriften

a) § 3. *Ansvar for graden dr.philos.* Det foreslås at vitnemål for oppnådd grad utstedes fra fakultetet, fremfor at dette gjøres av rektor og universitetsdirektør. Det foreslås at dette gjøres fortløpende, og ikke under promosjonen.

MED og SV er imot dette forslaget. De argumenterer med at endringen innebærer en overføring av arbeidsoppgaver fra sentralt nivå til fakultetene. Postutsendelse vil føre til økte utgifter for fakultetene. Videre frykter de at promosjonen mister noe av sin status ved at det kun blir det seremonielle diplommet som blir delt ut da, og ikke vitnemålet.

Bakgrunnen for den foreslåtte endringen var at en fortløpende utstedelse vil føre til at

kandidatene vil motta autoritativ dokumentasjon på oppnådd grad like etter disputasen. En utstedelse fra fakultetet vil føre til en mindre ombæring av vitnemålene ved institusjonen. I dag blir vitnemål skrevet ut av fakultetet, organisert ved FIA og påført signatur ved rektor/universitetsdirektørens kontor, før utdeling i Universitetsaulaen.

En fremtidig innføring av digitale vitnemål vil fungere like godt uavhengig av hvilken løsning man velger for utsteding av de fysiske vitnemålene.

FU bes spesielt kommentere dette punktet.

- b) § 4-1. *Vilkår for å fremstille seg.* I første avsnitt savnes det en nærmere beskrivelse av hva som ligger i de to begrepene «særskilt vurdering» og «likeverdig utdanning». HF spilte dette inn for ph.d.-forskriften, men temaet er også aktuelt for dr.philos. Vi ønsker å være forsiktige med å gi med utfyllende forklaringer i selve forskriften, da vi mener dette kan bryte med språkstilen i en forskrift. Det å oppgi eksempler vil videre kunne legge føringer på saksbehandling senere, som ikke var intensjonen i utgangspunktet. I dette saksfremlegg kan vi likevel prøve å komme med en nærmere beskrivelse. I en søknadsprosess kan man ha søkere som har femårig mastergrad eller tilsvarende, der omfanget på forhånd er bekreftet administrativt eller gjennom NOKUT-godkjenning. Videre kan man ha søkere som har annen likeverdig utdanning, som kan være kortere i antall måneder eller ha en annen oppbygning, og som man umiddelbart ikke kan vurdere som tilsvarende en norsk, femårig mastergrad. Også for slike utdanninger skal det være en åpning for opptak til et ph.d.-program ved UiB, gjennom særskilt vurdering. Det er viktig at det i denne særskilte vurderingen fremkommer at utdanningen er i samsvar med beskrivelsene av kvalifikasjonsrammeverkets nivå 7. Det sistnevnte er derfor skrevet inn i forskriften.

FU bes spesielt kommentere dette punktet.

- c) § 4-1. *Vilkår for å fremstille seg.* I andre avsnitt foreslås det noen endringer om hvem som kan fremstille seg for dr.philos.-graden. Søkeren skal være statsborger eller ha folkeregistrert bostedsadresse i Norge. Muligheten for dr.philos.-fremstilling for personer som ikke trenger oppholdsrett i Norge, men som heller ikke bor her, foreslås fjernet. Ordningen vil fremdeles være åpen for utenlandske statsborgere som bor i landet, men utelukker altså EU/EØS-borgere som ikke gjør det. Det foreslås at statsborgere fra andre nordiske land ikke lenger skal være sidestilt med norske statsborgere i denne ordningen. I den nordiske overenskomsten om adgang til høyere utdanning fremkommer det at overenskomsten ikke gjelder for forskerutdanning. Vi legger til grunn at overenskomsten heller ikke gjelder dr.philos.-ordningen.

Muligheten for å søke om å fremstille seg gjelder fremdeles for de som driver med forskning med tilknytning til Norge.

FU bes spesielt kommentere dette punktet.

- d) § 5-1. *Krav til avhandlingen.* PSYK savner en utdypning om hvordan fraværet av krav til opplæringsdel kan kompenseres i en dr.philos.-avhandling. Vi har valgt ikke å gi noen ytterligere retningslinjer for dette, ettersom de faglige forskjellene er såpass store at vi tror det vil bli vanskelig å komme til en enighet på tvers av UiB. I forskriften fremkommer det at fakultetene kan vedta egne retningslinjer. Dette kan dreie seg om sidetall og antall artikler. En kan også se for seg at en dr.philos.-avhandling innebærer en høyere egeninnsats med datainnsamling eller har en bredere problemstilling, uten at avhandlingen er særlig mye lengre enn en ph.d.-avhandling.

FU bes spesielt kommentere dette punktet.

- e) § 5-3. *Arbeider som ikke godtas*. I høringsutkastet ble det gjort et forsøk på å forenkle tekst i første avsnitt. Den versjonen tok ikke godt nok høyde for at det fortsatt bør være mulig å la en ph.d.-avhandling bygge på noe arbeid som er utført på masternivå. Forslaget ville også kunne skape problemer i tilfeller der flere samarbeider om artikler, som de inkluderer i sine respektive avhandlinger. Teksten i første avsnitt av § 5-3. i dagens versjon beholdes.
- f) § 5-3. *Arbeider som ikke godtas*. I andre avsnitt anbefaler SV at tidsavgrensningen på 10 år for delarbeider tas ut av hensyn til fleksibiliteten dr.philos.-graden bør kunne gi. Setningen i samme avsnitt om at arbeidet skal tilfredsstille kravet om ny faglig kunnskap vil dekke denne hensikten, slik SV ser det.
FU bes spesielt kommentere dette punktet.
- g) § 11. *Offentliggjøring av avhandlingen*. Endret ordlyd her dreier seg om utsettelse av offentliggjøring grunnet kommersialisering, herunder patentering. Det fremkommer nå eksplisitt at utsatt dato for offentliggjøring også innebærer utsatt dato for disputas, ettersom det skal være en periode på minst to uker der avhandlingen er offentlig. Her i saksfremlegget kan det opplyses om at en avhandling kan offentliggjøres etter at det er søkt patent. Man trenger ikke vente til søknaden er ferdig behandlet.
- h) § 13-2. *Prøveforelesninger*. Kandidaten må meddele tittel på prøveforelesning over selvvalgt emne minst én måned før prøveforelesningen. Tidligere sto her *innen frist fastsatt av fakultetet*. Det er formålstjenlig at fristen fastsettes i forskriften, ettersom det ikke er faglig grunn til at dette skal være ulikt fakultetene imellom.
- i) 13-2. *Prøveforelesninger*. I avsnitt syv er det foretatt en tydeligere beskrivelse av rollefordelingen mellom komité og fakultet når det gjelder prøveforelesning.
- j) 13-2. *Prøveforelesninger*. I avsnitt åtte er det eksplisitt skrevet inn at ny prøveforelesning bare kan avholdes én gang for hver kategori av prøveforelesning.
- k) § 13-3. *Disputas*. MED ønsker at begge kjønn skal være representert blant opponentene. I tilfeller der det er vanskelig å finne opponent av det underrepresenterte kjønn, er det ofte en person av det underrepresenterte kjønn som utpekes som leder av komiteen. Dette er ofte en kvinne, ettersom begge kjønn skal være representert i komiteen. Å være leder av en komité innebærer ofte mye arbeid og er ikke like meritterende faglig sett, som å være opponent, fremholder MED. Vi foreslår derfor regelen «Begge kjønn skal normalt være representert blant opponentene» i avsnitt fem.
FU bes spesielt kommentere dette punktet.
- l) § 13-3. *Disputas*. I avsnitt ni understrekes det at dersom en disputas ikke godkjennes, skal en ny avholdes. Ny disputas kan avholdes én gang.

3. Avslutning

Etter behandling i FU, vil FIA lage et nytt utkast til forskrift som vil bli lagt frem for universitetsstyret i møte 24. november.

Utvalget bes spesielt kommentere punktene a, b, c, d, f og k.

Saken legges med dette frem for utvalget til drøfting.

Vedlegg:

- Samledokument med fakultetenes høringssvar

15.09.2022/Yngve Brynjulfsen/Marie Eide/Birgit Falch/Benedicte Løseth (avd. dir.)